

felismerték, késlekedés nélkül neki kell állniuk a munkának, így még meg tudták szólaltatni a filmben mások mellett Márton Áron hűgát, valamint *Sztojka Ferencet*, a püspök bizalmasát is – tette hozzá.

Az emlékülésen Bábel Balázs kalocsai kecskeméti érsek *Emberkatedrális* címmel méltatta Márton Áront, *Virt László* szociológus *Németh László* és Márton Áron

(Szerkesztői megjegyzés: Az ünnepi rendezvényen a Parlament Felsőházi termében dr. Issekutz Sarolta és Esztergály Zsófia Zita köszöntötte Dr. Jakubinyi György örmény apostoli kormányzót és tájékoztatták az erdélyi örménység helyzetéről.)

A bécsi mechitaristákhoz zarándokoltak a XII. kerületiek

A kedves Olvasók lassan megszokhatják, hogy a XII. Kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat minden lapszámban jelentkezik valamilyen beszámolóval. Ezúttal a bécsi utunkról adunk tájékoztatást.

Az utat rengeteg szervezőmunka előzte meg: elintéztük a buszt, a bécsi helyi közlekedési jegyeket, felhívást tettünk közzé, a könnyebb kezelhetőség érdekében külön drótpostafiókot hoztunk létre, felvettük a kapcsolatot a Bécsi Mechitarista Kongregációval, és a velünk tartó utasainknak apró figyelmességről is gondoskodtunk.

A határon szerencsésen átjutottunk, időben érkezünk Bécsbe. A jó Isten többszörösen is velünk volt, hiszen egy apáca is utazott a csoporttal, s az utat így zarándoklatnak is felfoghattuk. Először természetesen a kongregációhoz mentünk, ahol idegenvezető a terembe lépéskor már az utazás egyik szervezőjét (aki vele felvette

munkásságát hasonlította össze. *Denisa Bodeanu* történész a román titkosszolgálat Márton Áronra vonatkozó dokumentumait mutatta be, felszólaltak továbbá *Kányádi Sándor* költő, valamint *Kovács Gergely* vatikáni posztulátor és *Nagy Zoltán* hittantanár.

Fotó: MTI
MTI/Magyar Kurír

a kapcsolatot) keresztnevéen hívogatta, szöveglongatta. A templomban idegenvezetőnk, *Vahan Hovagimian* atya részletesen ismertette *Mechitar* életútját és a bécsi kongregáció történetét. Megalakulásáig kalandos út vezetett: Mechitar 1701. szeptember 8-án, Mária születésének ünnepén 25 éves korában alapította az első rendet Konstantinápolyban. Az Oszmán Birodalomból azonban menekülniük kellett, s a görög félszigeten, Peloponnészosz északnyugati részén építette fel első kolostorát. Egy évvel később *XI. Kelemen pápa* hivatalosan is engedélyezte az örmény kongregációt, és Mechitárt az első apátnak nevezte ki. Az 1715-ös esztendő újabb nehézségeket hozott, hisz kitört a háború Velence és az Oszmán Birodalom között. A velenceiek elvesztették Peloponnészoszt; Mechitárnak és társainak ismét menekülniük kellett. A lakatlan velencei Szent Lázár-szigetre

1717. szeptember 8-án (Mária születése), a kongregáció alapításának 16. évfordulóján költöztek. Mechitar halála után 25 évvel, *Stephanos Melkonian* apát idején a rend kettévált. 1773-ban 21 pap a velencei házból az Osztrák-Magyar Monarchiához tartozó Triesztbe költözött, kolostoralapítási céllal. Később a pozsonyi békeszerződés (1805) értelmében Trieszt Napóleonhoz került. Mivel a szerzetesek osztrák állampolgárok voltak, az új hatalom diktatórikusan kezelte őket. A rendet megszüntették, javaik nagy részét elkobozták,

1812 júliusában jelent meg A Szent Szűz élete címmel. Szépen gyarapodott a kongregáció: megvették az addig bérelt kapucinus kolostort, valamint Klosterneuburg kolostorát, melyet nyári rezidenciának alakítottak át. Az 1835-ös tűzvész ismét próba elé állította a szerzeteseket: a bécsi épület szinte teljesen újjá kellett építeniük, csak úgy mint a II. világháború után a bombatalálat miatt.

A templom újjáépítését csak 1871-ben kezdehették el *Joseph Kornhäusel* tervei alapján. Az oltárépítmény *Heinrich Ferstel*,

s az atyáknak tovább kellett költözniük. *I. Ferenc császár* engedélyezte számukra a Bécsben való letelepedést. Új otthonként az egykori kapucinus kolostort kapták meg Bécs Szent Ulrik (akkor még) elővárosában. A Triesztben élvezett privilégiumokat megújították, s rövid idő után a nyomda is üzembe állhatott. Ismeretes, hogy már korábban is foglalkoztak könyvnyomtatással, s ez volt az atyák egyetlen jövedelme. A gépek és a betűkészlet egy részét Triesztből megmentették, s ez képezte a nyomda bécsi tevékenységének alapját. Az első bécsi kiadvány örmény nyelven

a neoklasszicista mellékoltár *Theophil Hansen* munkája. A falfestéseket és a Mária védelme oltárképet *Josef Kleinert* készítette 1901-ben, a rendalapítás 200. évfordulójára. A sárga ruhájú angyal mellett az Ararát látható a bárkával.

A kolostor egyik különlegessége a rektóriumban elhelyezett nagyméretű festmény, melyet *Ludwig Schnorr von Carosfeld* készített. A csodálatos kenyérszaporítást megjelenítő mű különlegessége, hogy egyszerre több időben zajló eseményeket látunk: Fülöp, Jakab és egy ifjú kenyeret és halat nyújt Jézusnak, aki közepén

állva már az Úr áldását, illetve segítségét kéri. A kép két oldalán pedig már a szaporított ételeket osztják. A körülbelül ötszáz alakot ábrázoló mű alkotója 1839. augusztus 8-án ezt írta a szintén festőművész testvérének: „Tegnap befejeztem nagy festményemet, az Ötezrek megvendéglését. Ezen közel egy évig, s az utóbbi időben teljes erőbedobással dolgoztam. A kép 20 láb hosszú és több mint 15 láb magas. Ezt az olajfestményt az örmény mechtarista kongregáció refektóriumába készítettem. A munkát ugyan szerényen díjazták, de annyira vágytam egy ilyen méretű feladatra, ez Bécsben az egyetlen ilyen nagyméretű mű.”

A négyszintes épület minden emeletén tágra nyitottuk szemünket a kiállítást látva. Az egyházi tárgyak részlegében *XXIII. János pápa* miseruhája keltette fel figyelmünket, amit még nunciusként viselt Konstantinápolyban. Az éremgyűjteményben alaposabban megnéztük volna a ártus, szaszanida, görög, római, bizánci, oszmán és európai pénzek elő-, illetve hátlapját. Ismert örmény és más festők alkotásai és karikatúrái sorakoznak a képtárban; szépen őrzik a szőnyegeteket; csodálatosak az örmény viseletek. Ezek közül sokan a kb. 25 cm magas talpú papucsról kérdezték, hogy is tudtak ebben járni.

A kongregáció múzeuma gazdag kerámia-gyűjteményében láthattunk egy 12-13. századi kilikiai csészét és főleg a kütahiai örmény mesterek jellegzetes mintájú munkáit. Nem hiányoztak a kínai, meissenai porcelánok sem. Az értékes tárgyakon örmény írást is olvashattunk volna, például egy dzsulfai só- és borskészleten, egy kis likörös kannácskán. Ezeket szeráfekkel és keresztelőkkel díszítették, s kb. a 18. század közepén készítették.

Reprezentatív kollekción látható az örmény fémművességéből: fémcsészékből, fémtányérok, íróeszközökből, evőeszközökből,

s mindezek örmény feliratot és dátumot tartalmaznak. Megtekinthettünk egy szép, cinkeztetett rézcsészét hosszú örmény felirattal, mely az asztalhoz való összegyűlésre hív.

A könyvtár a nyugati terület legnagyobb örmény gyűjteménye: könyvek, folyóiratok, újságok találhatók Örményországról. A világ legnagyobb örmény újsággyűjteménye van itt, amelyből jó képet kapunk Örményország történelméről, különösen az újabb időkben. A könyvgyűjtemény már Triesztben is jelentős volt, de a gyűjtemény egy részét örmény kereskedők segítségével hozták Bécsbe. Nyolcezer könyv képezte a bécsi alapállományt, amelyet alapítványok segítségével tudtak bővíteni. A kongregáció négyezer kötetet vett át a kapucinus rendtől, amelyet *Aghamalian* vásárolt, s adott a szerzeteseknek. *Simon Eberle* kanonok ezer kötetet hagyott a rendre. *Maximilian főherceg* is vett könyveket a kongregációnak. *Dr. Constant von Wurzbach* éveken keresztül vett egy példányt a monarchiában kinyomtatott könyvekből. *P. Jeghische Gaftanian* 1861-1876 között Törökországban tartózkodott és Konstantinápolyban gyűjtötte az örmény könyveket a könyvtár részére. A kéziratok között értékes műalkotások is találhatók. A hatalmas gyűjteményt több teremben helyezték el; a díszteremben középen különleges állvány látható. Érdekessége, hogy mind a négy sarkára két-két oroszlantestet készített az alkotó, ám egy fejjel.

A kolostorkertben készített közös fénykép után a résztvevők saját elképzelésük szerint ízlelgették az osztrák fővárost, kis bosszankodással egy, a migránsok mellett tüntető hosszú menetet kerülgettek. Egy kis csapat a Művészettörténeti Múzeumban kívánta megtekinteni a festményeket, érmeiket, az egyiptomi gyűjteményt, s nem

utolsó sorban *Munkácsi Mihály* mennyezeti freskóját. A látogatás rövidnek bizonyult, csupán öt órát tölthettünk Bécsben, hogy elkerüljük az éjszakai megérkezést.

A szervezők mindenkinek köszönik a pontos indulást, s nagyon örültünk a

kedves köszönőleveleknek. A XII. Kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat továbbra is havonta kíván programokat, esetenként utazásokat szervezni, amelyekre szeretettel várjuk az érdeklődőket.

HA

Bakó Zoltán

Örmény hétköznapi Vásárhelyen

Ötödszörre rendezte meg a MÖMKE a kulturális napokat

Újszerű témákkal, Erdélyt átfogó szellemiséggel, gazdag előadói részvétellel és népes érdeklődői körrel zajlott az ötödik vásárhelyi örmény-magyar rendezvénysorozat, amelyen öröndetes újdonságokkal is szolgált az egyesületi elnök.

A kétnapos rendezvény az eddiginél is több vásárhelyit – és nem csak, hiszen egész Erdélyből érkeztek érdeklődők – mozgató meg, ugyanis olyan közérdeklődésre számot tartó tematikákat sorakoztatott fel programjában, amely nem csak az örmény eredetűek, vagy gyökerűek, de a város kulturális és gazdasági történelme,

múltja iránti érdeklődő szimpatizánsokat is odavonzotta.

A szombaton elkezdődött rendezvénysorozat első része a Kulturpalota kistermében indult a köszöntőkkel. *Peti András* alpolgármester, *Soós Zoltán* tanácsos, *Oláh Dénes*

római katolikus főesperes és *Nagy László* unitárius lelkész mellett a munkálatozókat és résztvevőket köszöntötte *dr. Csige Sándor Zoltán* Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusának vezető konzulja. A köszöntők után elkezdődött az *Örmények a világban, Erdélyben és Marosvásárhelyen* című nemzetközi konferencia. Előadást